

KRIÇİM TÜRKLERİNİN DÜĞÜN TÜRKÜLERİ

Bulgaristan'ın Flibe (Plodiv) bölgesinde yaşayan Türklerin folkloru üzerinde özel araştırmaları henüz yapılmamıştır. Ancak az sayıda maniler, türküler ve masallar folklor derlemelerinde bulunmaktadır.

Çağımızın dinamik hayatı, yeni toplumsal ekonomik ilişkiler aile hayatında da birçok değişikliklere yol açmıştır. Ailedeki hayat usullerinin değişmesiyle eski aile adet ve gelenekleri de yavaş yavaş yok olup girmektedir. Yeni nesil gün geçtikçe günümüzün hayat şartlarına ayak uyduruyor, eski adet ve gelenekleri, birçok manevi zenginlikleri bırakarak yeni alışkanlıklara kapılıyor.

Yeni hayat şartlarının hızla üstün gelmesine rağmen, Plovdiv'e bağlı bazı köy ve kasabalarda yaşayan Türkler arasında türlü adet ve gelenekler, bunlarla ilgili de türküler, oyunlar vs. muhafaza edilmiştir. Bunlar birçok mahalli özellikler taşımakla birlikte kendi aralarında da bazı hususta farklılık göstermektedir. Mesela Kriçim Türklerinin düğün ile ilgili adet, gelenek ve türkülerini, üç kilometre mesafede bulunan Ustina Türklerinin düğün adetleri, gelenekleri, türkülerini ve oyunlarından oldukça farklıdır.

Bu yazımızda başlıca maksadımız, Kriçim Türklerinin düğün âdetlerinden kısaca bahsederek, bu adetlerin ayrılmaz ve pek önemli unsuru olan türkülerini tanıtmaktır.

Kriçim (Türkler bu kasabaya Kırçma, der) Rilibe'nin 30 kilometre güneybatısında bulunan şirin bir kasabadır. Arkeolojik kalıntılara, tarihi delillere göre Kriçim pek eski devirlerden beri mevcut bir meskun yerdir. Bu yerlerin elverişli hayat şartları, stratejik önemi eski zamanlardan beri dikkati çekmiş, Trakların, Romalıların, Slavların, Bulgarların, Bizanslıların, Osmanlı Türklerinin zaman zaman önemli merkez noktası olmasına sebep olmuştur. Bugün on beş bin dolayında nüfusu olan Kriçim'de Bulgar, Türk ve biraz da Çingene yaşamaktadır.

Kriçim Türklerinin pek zengin folkloru vardır. Tören türkülerini arasında en önemlileri düğün türküleridir.

Yakın geçmişe kadar burada düğünler iki türlü olurdu:

Doç. Dr. Hayriye (Süleymanoğlu) YENİSOY

A.Ü. DTCFBulgar Dili ve Ed. B. Öğr. Üyesi

1. Peygamber düğünü, yani davulsuz, zurnasız, çalgısız düğün.

2. Davullu zurnalı (günümüzde de genellikle çalgılı) düğün.

Düğün âdetleri kız isteyicilerin kızı istemeğe gelmedikleri günden başlar. Oğlan tarafının yakın akrabalarından bir iki kişi kız evine gönderilir. Kızı anasından, babasından isterler. Ancak bundan önce adet üzere isteyicilerden biri hemen ateşi karıştırmağa, alevlendirme, başlar. Odunların tutuşup alevlendiği gibi kızın ailesi de böyle kızışıp alevlensin ve kızı vermeğe razılık göstersiz, demektir. Ondan sonra kız isteyiciler "Allahın emriyle, Peygamberin kavliyle kızımızı oğlumuz istemeğe geldik" derler. Kız tarafı kızı vermek niyetindeyse "bir söz de verir.

Kız verildikten sonra nikah (nika) ve nişan hazırlığa kalkılır, akşamı tespit edilir. Hısım akraba, konu komşu davet edilir. Oğlan (Çocuk) tarafından cemaat kız evine nikah kıymaya gelir. Üç kişi oğlanın vekili, üç kişi de kızın vekili olur. Kızın vekillerinden biri "vekilin olayım mı?" der. Kız da "ol" der. Bu üç defa tekrarlanır. Sonra "bu adamlar (adamnar) şahit (şat) olsun mu?". Kız da "olsun" der ve yine üç defa tekrarlanır.

Altı şahide de birer çevre veya mendil, imama da bir marama (mahrama) verilir ve cemaat yanına girip nikah kıyılır. Cemaat önünde imam vasıtasıyla kızın babasına "ağırlık" denen bir miktar para verilir. Bu para yalnız kıza çeyizlik eşya için harcanır. Nikah akşamı oğlandan kıza "nişan" getirilir. Geçmişte nişan yalnız bir grepten ibaretmiş, günümüzde ise entarilik kumaş, baş örtüsü, nişan yüzüğü getirilir. Kız da oğlana gergefte işlenmiş klabadanlı nişan çevresi gönderir. Nikah kıyıldıktan, şerbet içildikten sonra erkekler çıkar gider, kadınlar, kızlar kalır ve daire (dare) darbuka ile türkü çağırmaya, şenlik (cümbüş) yapmağa başlarlar. Daire darbuki eşliğinde söylenen türkülerden yalnız birinden beyitler verelim:

Püsküllü telden bükkerler, canım 12
Çeçreye oya dikerler, canım 12
Onu da yare yollarlar, canım 12
Oyna da püskül döne döne, canım

Türkünün Bağlantısı (Yani Nakarat)

Ben küil oldum yane yane
Püskülün bir dalı yeşil, canım / 2
At kolunu boydan aşır, canım / 2
(Veya: Aşıklar sokak dolaşır, canım)
Aşıklar sokak dolaşır, canım / 2
(Veya: Serhoşa gezmek yaraşır, canım)
Oyna da püskül döne döne, canım
Ben küil oldum yane yane

Nikah gecesi kızlar zincir olup "Halaylar" (alaylar) oynar. Oynarken de türküler çağınrlar. İşte oyun türkülerinden örnekler:

Birinci Türkü

Kalyanın (kal'anın) ardındayım
Bubanın yurdundayım
Kim ne derse ko desin
Yarimin koynundayım (veya kolundayım)

Tepsene, kızlar, tepsene
/H/ep yanuma gelsene
Başına da elmas takayım
/H/ep koynuma (veya koluma) girsene
Kalyanın ardu tandır
Yandır Allahum yandır
Beni bir şayin (şahin) eyle
Yarin koluna kondur
Tepsene, kızlar, tepsene

Kalyanın ardu bostan
Yıkalsın Arabistan
Arabistanın kızları
Ne don giyer ne fistan
Tepsene, kızlar, tepsene

Kalyanın ardu bostan
Yıkalsın Arabistan
Arabistan kızları

Ne don giyer ne fistan
Tepsene, kızlar, tepesene.

İkinci Türkü

Kekliyim dağ içinde/2
Kavurdum yağ içinde / 2
/H/erkezin yari yanında / 2
Beniki yok içinde / 2

Kekliyim uçup gider / 2
Tüyünü saçıp gider / 2
Alacaksın al beni / 2
Gençliğim elden gider / 2

Aman aman keklik
Kınalıca keklik
Gel yanuma uslan keklik
Cir koynuma yaslan keklik

Her türkünün makamına göre halaylar oyununda adımlar da farklı olur.

Nikahtan bir hayli zaman sonra " görümlük " (görümnik) yapılır. Oğlanın hısım akrabalarından kadınlar, kızlar toplanıp oğlan tarafından kıza hediyeler götürürler ve o akşam geç vakitlere kadar iyne şenlik (cümbüş) yapılır. Daire darbuka çalınır, türküler söylenir, oyun oynanır. Bundan birkaç hafta veya birkaç ay sonra "askı asmaya gidilir. Bir gün öğleden sonra kız evine gidip oğlan tarafı oğlanın babasından başlayıp en uzak akrabalarına varınca hepsinden kıza hediye asar. Oğlanın ailesinden kıza beşibirlik veya lira (rila) da asılır. Kızın bütün hısım akrabası tarafından da türlü hediyeler asılır. Kadınlar ve bilhassa kızlar o gün de türkü söyler, oyun oynar. İşte kızların söylediği türkülerden ve oynadığı oyunlardan örnekler: Kızlar karşılıklı sıra olur. Birler kız evini (veya kız tarafım), ötekiler de oğlan tarafını temsil eder. Oynarken diyalog şeklinde şu türkülerini çağırırlar:

Birinci Türkü

Oğlan tarafı: *Kadı efendi, kadı efendi*
Ver kızm, kadı efendi
Kız tarafı: *Benim kızım verilmiştir*
At kınası vurulmuştur
Mor çinisi serilmiştir
Çıkar oğlunu göreyim
Oğlan tarafı: *benim oğlum geldi geçti*
Çeyir çimen bastı geçti
Yarım okunu attı geçti
(veya: yarime okunu attı geçti)
Ver lazım kadı efendi
Kız tarafı: *Oğlan ne yer ?*
Oğlan tarafı: *tatlı, pide*
Kız tarafı: *Adı nedir ?*

Oğlan tarafı: *Osman Paşa*
Kız tarafı: *Alsın kıızı/mızı/geçsin başa*
Kızı vermezlerse
Şöyle derler: Ne kız veiriz ne bişe (bir şey)

İkinci Türkü

Oğlan tarafı: *Alaylar, alaylar, o pip alaylar*
(opipalaylar ???)
Kız tarafı: *Ne istersin, ne istersin, bizim güzel alaylar ?*
Oğlan tarafı: *Bir güzeli gördük unu (onu) isteriz*
Kız tarafı: *O güzelin adına bildirin bize*
Oğlan tarafı: *O güzelin adı Emne (Emine) /h/ anımdır*
Kız tarafı: *O vara/a/masa, biz varırız, eşimize gelin alırsız*
Davulla/n/, zurna/y/la/n/biz gelin alırsız

Kız evini temsil eden kızlar sırasında yaklaşık kız isterler. Kız verilmezse, Oğlan tarafı dönüştürme şunu der:

Anası da cadı, bubası da pezevenk
Vermediler kıızı, döndürdüler bizi

Kızı verirlerse, oğlan tarafı:

Anası da anım (hanım), bubası da paşa,
Verdiler kıızı, güldürdüler (sevindirdiler) bizi

Böyle tekrarlayıp kız evini temsil eden sıradaki kızları birer birer isterler, oyun da böylelikle sona ermiş olur.

Üçüncü Türkü

Oğlan tarafı: *Ben pazara varayım / 2*
Yarime gidep alayım / 2
Oyası ben olayım/2 İncili yosma yâr, yâr
Nakarat: *Yâr bize gelsin ne var*
Kız tarafı: *Ben pazara varayım / 2*
Yârime dalfes alayım / 2
Püskülü ben olayım / 2

İncili yosma yâr, yâr
Nakarat: Yar bize gelsin ne var
Oğlan tarafı: Ben pazara varayım / 2
 Yarime fistan alayım / 2
 Kuşayı ben olayım / 2
İncili yosma yâr, yâr
Nakarat: Yar bize gelsin ne var
Kız tarafı: Ben pazara varayım / 2
 Yârime mintan alayım / 2
 Gaytanı ben olayım / 2
İncili yosma yâr, yâr
Nakarat: Yar bize gelsin ne var
Oğlan tarafı: Ben pazara varayım / 2
 Yârime çorap alayım / 2
 Potini ben olayım / 2
İncili yosma yâr, yâr
 Yâr bize gelsin ne var

Not: Verdiğimiz bu üç türkü hıdrellez şenliklerinde söylenir ve oyunlar oynanır.

En çok şenlik düğünde olur. Düğünler "hafta düğünü" olur. Pazartesi (Pazartesi denir) başlar, Pazartesi de biter. Düğün tutulmazdan bir ya da iki gün önce çeyiz (çiz) serilir. Çeyiz serilirken de türkü söylenir. "Okuyucu" elinde güzel örnekli bir klabadan yağlıkla hısım akrabaya, konu komşuya gider ve düğün sahipleri adına onları düğüne çağırır.

Pazartesi günü düğün tutulur, o gün de oğlan evinden kız evine " ruba " gelir. Düğün telleri de rubayla gelir. tel çözülür ve bütün kızlara genç gelinlere dağıtılır. Salıyı çarşambaya bağlayan gece (Çarşamba gecesi) "küçük kına gecesi" olur. Gelinin eline (bileklerine kadar), ayağına (küçük topuklarına kadar) kına vurulur. Büyük bir kalaylı leğen içinde kına karıştırılır, içinde de mumlar yakılır. Gelinin kız arkadaşları da kına vurunur ve kına vururken "küçük kına gecesi türküleri" çağırırlar:

Birinci Türkü .

Kızım kınan al tutsun
Kızım kınan solmasın
Südüüm sana /h/elal olsun
Tekbir gecende güzel yol olsun

Geldüm geçtim yar kapısından
Acı tatlı suyunu içtim
Ben o yardan vazgeçmedim
Gel kız alayım seni

Kızım kınan al tutsun
Südüüm sana /h/elal olsun
Tekbirimiz bizim olsun
/H/elal geçen ma/h/mur olsun

İkinci Türkü

Kandilli 'den bir yâr sevdim aman
Yanacağı al olur
Öpsem (veya: emsem) kiraz dudayından aman
Şeker ilen bal olur
Al kayıkçı süir ayeste (aheste) aman
Varalım Kandilli 'ye

Kandilli 'de bir ev yaptırırım of

Üç kurneli bir emam (hamam)
Saydım saydım kurneler/i/ni aman
/H/episi teknil tamam
Al kayıkçı sü ayeste aman
Varalım Kandilli 'ye

Çarşamba günü öğleden sonra kız evinden oğlan evine çeyiz gelir. O gece de "büyük kına gecesi" olur. Düğünün en şenlikli gecesi bu gecedir. Akşam ezanından sonra oğlan evinden kız evine "nakil" gelir. nakil bir çam ağacından yapılır. Ucuna bir top çıra bağlanır, yan dallarına da fenerler takılır. Işıklar içinde: nakılcı önde, davullar, sonra cemaat (yani erkekler), sonra da kadınlar sıralanıp kız evine gelirler. (Bu gece de kaynana geline altın asar). Bu sırada kız evinde gelini hazırlamışlar: Entarisini, kara pelüş (pülüş) kürkünü giydirmişler, saçları kıkmalı, zülüflü, başının her iki tarafında da elmaslar, belikleri de telle örülü. Çatma kaş çekilmiş, alında ve iki yanağında yapıştırmalar, başından tacı ve "al duvağı " var. Tacından önüne doğru bütün yüzünü örtmüş teller aşıya kadar sarkıyor. Kızlar ve genç gelinler de çatma kaş çekilmiş, sürme sürmüş, başlarında işlemeli (gergefe işlenmiş) beyaz örtüler, alnlarında düğünden dağıtılan teller, sırtlarında da ■ kara pülüş kürkler. Bu halka olunur, kol kola

tutunur gibi tutunmuşlar, hepsinin ikişer elinde de birer mum, ışıklar içinde gelini kınaya çıkarırlar ve şu " büyük kına gecesi türkülerini " çağırırlar:

Birinci Türkü

Çiçeyim (çiçeğim).
Sen doldur ben içeyim
Yârimi eller saracak
Ben undan vazgeçeyim

Bir taş attım denize
Kızın adı Nefise
Nefiseyi ver bize
Düniür olalım size

Bir taş attım yamaca
Bir kuş urdum alaca
Alacadır alaca
Kaşı gözü karaca

Bir taş attım dallere
Vardı düştü çöllere
Benim de yarım ufacak
O da gitti ellere

Bir taş attım dereye
Kız çıktı pencereye
Kız, Allâm (Allahım) seversen
Al beni içeriye

İkinci Türkü

Çimşir punarının üstüyüm/2
Aller giyenin be yarım dostuyum
Gel benim efendim
Dokunma bana yar astayım / 2
Doldur şiseyi ve yarım
Şiseyi, sar pamuk Ayşeyi
Yalla/h/ kuzum, kolla da düşeyi

Çimşirpunarımı budarlar / 2
Altında meclisler yharim kurarlar
Gel benim efendim
Güzel oğlanı yar sararlar / 2
Doldur şiseyi be yarım

N. ....

Çimşir punarı yar bucakta / 2

Gümü kaynıyor be yarım ocakta
Gel benim efendim
Kırçma yosma yar kucakta / 2
Doldur şiseyi be yarım
N. ....
Çimşir punarım geçtin mi/ 2
Üç dolu badeyi be yarım iştin mi
Gel benim efendim
Güzel oğlanı yar seçtin mi / 2
Doldur şiseyi be yarım
N.....

Üçüncü Türkü

Yağmur yağar al taş üstüne, canım / 2
Kalem oynar kaş üstüne / 2
/H/er ne dersen baş üstüne, canım / 2
Eyil (eğil, veya: yeşil, ya da, ehvida) dayler yol ver bana
Çamlıca dayler, yol ver bana

Yağmur yağar al biber gibi, canım / 2
Yerler içer sünger gibi / 2
Gel sarınalım amber gibi, canım / 2

Eyil dayler, yol ver bana
Çamlıca dayler, yol ver bana

Yağmur yağar al sere serpe, canım / 2
Kulayında elmas küpe, canım / 2

Uyandırsam öpe öpe, canım (veya: sıkı öpe)

Eyil dayler, yol ver bana
Çamlıca dayler, yol ver bana

Dördüncü Türkü

Esti de badi seba yelleri of of
Aldılar elimden
Aman, canım, gel geçme benden

Yarimin başında of of
Kadife çiçek
Aman, canım, Kadife çiçek

Ayrılık günler/i/miz of of,
Gelde ye geçecek
Aman, canım, geldi geçecek

Yarım kahküller/i/ni of of
Yumuş, taramuş

Aman, canım, yumuş taramış

*Çıkmuş nezihlerde of of
Beni mi de aramış
Aman, canım, beni aramış*

*Yâr, kapının önünde of of
Kölen olayım
Aman, canım, kölen olayım*

*Yâr, senin ateşinden of of
Deli mi de olayım
Aman, canım
Deli olayım (veya: gel geçme benden)*

**Büyük kına gecesi erkekler kız ve oğlan evinde
şöyle türküler çağırırlar:**

Birinci Türkü

*Ezelidir, doz (dost) deli göynüm ezeli
Canım, of gel gel aman
Yel estikçez yaprak söyler gazeli, yar, gazeli
Gönül sevmez olur da olmaz güzeli
Canım ot gel gel aman
Ben gider oldum, eller sana bana da eş olsun, yâr,
eş olsun
Ben saramadım, saran ellere aşkolsun, yar, aşkolsun
Peruşandır, doz deli göynüm, peruşan
Canını, of gel gel aman
Yar iki kaşın areesinde var nişan, yar var nişan
Yolla, yarım, perçeminden (veya: Evropalardan) bir
nişan canım, of gel gel aman*

*Ben gider oldum, eller sana bana da eş olsun, yar
eş olsun
Ben saramadım, saran ellere aşkolsun, yar aşkolsun*

*Elvidadır, doz, deli göynüm, elvida
Canım, of gel gel aman
Ma/h/murlanmış ela da gözle uykudan, yar uykudan
/H/iç istemem o yar da çoksun koynumdan
Canım, of gel gel aman*

*Ben gider oldum, eller sana bana da eş olsun, yar
eş olsun
Ben saramadım, saran ellere aşkolsun, yar aşkolsun*

İkinci Türkü

Ka/h/ve olsam dolaplarda kavrulsun aman aman

aman

*Toz duman olsam dağ başında savrulsam /2
Kemer olsam yar beline sarılsam aman aman aman
Ağlaya ağlaya, yar yüreğime kan doldu
Siya/h/da zülüf pembe de yanak üstüne ben oldu*

*Verin benim bağlamamı çalayım aman aman aman
Ah çalayım da garip garip ağlayım / 2
Bie mendil ver gözyaşımı sileyim aman aman aman*

*Ağlaya sızlaya, yar yüreğime kan doldu
Siya/h/ da zülüf pembe de yanak üstüne ben oldu*

Üçüncü Türkü

*Kadifeden kesesi
Ka 'h/veden gelir sesi
Oturmuş kumar oynar, an/n/eciğim
Çiyerimin köşesi / 2*

*Bana ne oldu ya ben bilemem
Eski yarımı /h/iç göremem
Zalim sevdaya sabur edemem, an/n/eceğim
Unu (onu) sevmişim vazgeçemem (veya:terkedemem)*

*Asmada üzüm kaldı Güzelsin
gözüm kaldı Burası kalabalık,
çakırım Söyle/ye/cek sözüm kaldı
/ 2 Bana ne oldu ya ben bilemem
... ..*

*Asmada kuş üzümü
Görsem yârimin yüzünü
Otursaydım dizine, an/n/eceğim
Öpsem iki gözünü / 2*

*Bana ne oldu ya ben bilemem
... ..*

*/B/ayada urgan gerdim
İpekli mendil serdim
Keratanın kızını, an/n/eciğim
Candan, yürekte sevdim / 2*

Bana ne oldu ya ben bilemem

... ..

Perşembe sabahı gelini "gelin hamamına" götürürler, orada yine türkü söylerler. Kırçma kızı aşırıya, mesalâ Plovdiv (Flibe) veya Peştera'ya (Peştere) evlenirse, gelin hamamına Cuma sabahı gidilir. Hamamda eski zaman (bir vakit) türkülerini çağırırlar.

Perşembe günü akşam üstü gelin alınır. Önceleri gelinleri pek süslü öküz arabalarıyla alırlarmış, sonraları (yine) goşulu beygir arabalarıyla almağa başlamışlar, günümüzde de otomobille alırlar. Koçunun üstü kınalı çergelerle (allı yeşilli dokunmuş kilimlerle) örtülü, önüne ve arkasına da dokunma, tenteneli çarşarlar konur. "Gelin alıcılar" gelini almağa gelirken bir sokaktan, dönüşte ise başka sokaktan geçerler. "Telci gelini giydirmiş. Eskiden gelin entarileri: atlas, satantiriyon (bir nevi saten), bindallı, üç etek antiri olurmuş. Tacı, duvağı (eskiden yine al duvakmış, günümüzde beyaz duvak) başında yine bütün yüzü tellerle örtülü, gelin ailesiyle, yakınlarıyla vedalaşır. Vedalaşırken de davullar şu türkünün havasını çalarlar:

*Bey (Ey) gaziler, yol gördü aman aman
Benim garip başıma
Daylar, taşler dayanamaz aman aman
Ah benim ahu zarıma*

*Be/h/mamacı, be külhancı aman aman
Bu/h/amama kim gelir
Ne bileyim ağa efenfi aman aman
Günde yüz bin can gelir
Oturayım, bekleyeyim aman aman
Belki sevindiciğim gelir
Dayler, taşler, uçan kuşlar aman aman
Ah bu ayrılık zor gelir*

*Ben yuvamda öterdim aman aman aman
Ağ ile tutun beni
Ben pa/h/ımı bilirdim aman aman
Bir pula sattın beni*

*Dün gece yarın kapısında aman aman
Yastıcağım taş idi
Üstüm yağmur altım çamur aman aman
Ah gene göynüm /h/oş idi.*

Kız gelin arabasına binerken babası ona altın asar. Sonra da ailesi, yakınları şeker atarlar. Bu sırada oğlan evinde güveyinin arakadaşları toplanmış, onlara "yastıkçılar" denir, güveyiye "güveyi tıraşı" yaparlar. Güveyiyi "yastıkçılar" giydirir. Başta "gelin arabası" olmakla, öteki arabalar da (gelin alıcı arabaları da) oğlan evi kapısına dayanırlar. Önceleri gelini güveyi arabadan odaya kadar omzunda götürmüş, sonraları kol kola tutunup içeriye girmeye başlamışlar. İçeriye girerken her ikisi de birbirinin daha önce ayağına basmaya çalışır. Hangisi daha önce basmaya muaffak olursa adet üzerine aile hayatında daha çok onun sözü geçecek demektir. Yastıkçılar güveyiyi alır, çıkarken silah atarlar ve hep birlikte kahveye giderler. Güveyi orada bulunanların hepsine kahve ısmarlar (sunarlar). Akşam ezanından sonra güveyi imamla birlikte eve döner ve "nikah tazelenir".

Eğer düğün "Peygamber düğünü" ise, gelin "tekbirle" alınır.

Cuma sabahı davulcular gelinle güveyiyi uyandırmaya gelir ve şu türkülerin havalarını çalarlar:

Birinci Türkü

*Sabahın seyer (seher) vakfında aman
Görebilsen yarımı / 2
Gül daline bülbül konmuş aman
Çeker ahu zarını*

*Bu güzellik sana bana kalmaz aman /h/oşumdur yar
oşumdur
Bir ten/h/ada gel görüşelim aman geçimdir, yar
geçimdir*

*Sebahın seyer vakfında aman
Oturmuş kaç/h/ve içe / 2
Bir elinde altın makas amah
Yarine fıstan biçer
Bu güzellik sana ana...*

İkinci Türkü

*Yeşil yaprak aresinde
Kırmızı gül konçesi
Nerelerde meskan tutmuş
Göynümün eylencesi / 2*

*Çile bülbülüm çile
Çiğ düşmüş konçe güle
İşittim yarimin evlenmiş
Geçinsin güle güle / 2*

Davulcular burada birkaç hava çaldıktan sonra kızın anasından gidip birkaç hava çalarlar. İşte bir örnek:

Aşşaki mâlede, Aşşe de **kız** (Gelin alayı veya düğün alayı) toplanırken de davullar bu türkünün havasını çalar.

*Sen de biridin
Yeşil yaprak arasında aman
Kençe gülüdün / 2
Sürün kızlar, sürün sürelim*

*Gelin bulunmaz
/H/alil onbaşın sevdakarı (veya: ... onbaşı gibi
Ayşe de kız)
/H/iç unutulmaz (veya: /h/iç te bulunmaz
Davullar çalayar, Ayşe de kız
Dayandı kapıya
Açılısın gümüşportalar aman
Girsin koçular / 2
Sürün, kızlar sürün sürelim*

Cuma sabahı oğlan evi tarafından 15- 20 erkek güveyiyi alır, kız evine güveyi sofrasına giderler. Bu şenliğe kızlar katılmazlar. "Güveyi sofrası" için türlü türlü yemekler hazırlanmış. Güveyi içeriye girerken ayakkabılarını da içeriye almamışsa küçük çocuklar onun ayakkabılarını "çalar" ve güveyinden para almayınca ayakkabılarını vermezler. "Güveyi sofrasından" kalktıktan sonra güveyiye bir kör bulda verirler ve bununla bir odun kütüğünü yarmasını isterler. Böylece neşeli bir ortamda güveyinin güçlü olup olmadığı yoklanmış olur.

Cuma günü öğleden sonra kızın anası ve yakınları "şeker serpmeye" veya "Cuma sabahına" gelirler. Genç gelinlerin gelin entarileriyle giyinmiş olmaları şarttır. Gelin de yine gelin entarisiyle, duvağı ile, ancak artık yüzü telle örtülü değil,

yüzünün yalnız iki tarafından teller sarkar. O gün anası kızına altın veya para asar, ondan sonra de şenlik (Cuma sabası cümbüşü) başlar. Gelinler şu türküleri çağırırlar ve zincir olup /h/alaylar oynarlar:

Birinci Türkü

*Mendilimi al isterim / 2
Ortasına dal isterim/2*

Bir cilveli yar isterim / 2

Gel serbez oğlan güle güle

*Mel bıyığımı sile sile
Ben seni aldım bile bile
Geç karşıma güle güle*

*Mendilimin ucu atlaz / 2
Atlaza iğneler batmaz / 2
Benim yarim yalnız yatmaz / 2
Gel serbez oğlan güle güle*

*Mendilimin ucu kara / 2
Var gavûr oğlu dur karı ara / 2
Dul karı çoktur cümbüşü yoktur / 2*

Gel serbez oğlan güle güle

*Mendilimin ucu sarı / 2
Ben çekemem ahu zarı / 2
Sefere yolladım yarı / 2
Evlenmese gelsin bari / 2*

Gel serbez oğlan güle güle

İkinci Türkü

*/H/issarın çevresi dolayı alma / 2
Ah olur olmaz güzelin selamını alma / 2
Bu yıl aldıysaydın bi da / h / i alma / 2*

*Ah seni eller saracak ben öleyim mi
Koyuna eller girecek ben kalayım mı*

/H/issarın çevresi dolayı asma
Kaldır /h/anım şelvar/ı/ni asına basma (ağına
basma) /2

Bildirici yarım yok, bu yılki yosma / 2

Ah seni eller saracak ben öleyim mi
Koynuma eller girecek ben kalayım mı
Hissarın çevresi dolayı incir / 2

Elinde tebankası boynunda zincir / 2
Yarimi gördükçe yüreyim sancır/2

Ah seni eller saracak ben öleyim mi
Koynuna eller girecek ben kalayım mı

Hissarın çevresi deniz yahısı / 2 Hep
içerler badeyi çoktur delisi / 2 Yar
yeşiller giyer yoktur çaresi / 2

Ah seni eller saracak ben öleyim mi
Koynuna eller girecek ben kalayım mı

Üçüncü Türkü

Dağlarda meşelerde
Gülsuyu şişelerde
Yarimi kaybetmişim
Ararım (ağlarım) köşelerde
Pencerede tül perde
Perdenin ucu yerde
Yürek oynar, can titrer
Yâri gördüğüm yerde
Daldan düştüm dalgalandım
Yârimi gördüm sevdalandım
Güller aştı çiçektendim
Yârimi gördüm köçeklendim

Daldan düştüm dalgalandım
Yarimi gördüm sevdalandım
Güller aştı (açtı) çiçeklendim
Yârimi gördüm köçeklendim

Kadınlar, daire darbuka eşliğinde de türkü
söylerler. İşte bir türkü;

Daracık sokakta bahçe kapısı
Yel estikçez gelir yarin kokusu / 2
Burda mıdır güzellerin /h/episi

Sürüden ayrılmış sürmeli koyun
Yataklar yapıldı (yapılmış) kalk benim soyun
Daracık sokakta buldum izini
İzinin tozunu sürsem gözüme / 2
Atsam yaşmayım baksam yüzüne

Sürüden ayrılmış sürmeli koyun
Yataklar yapıldı kalk beyim soyun
Daracık sokakta taş ben olayım

Elâ gözüme kaş
Elâ göz üstüne kaş ben olayım /2
Yaşnızca yatana eş ben olayım
Sürüden ayrılmış sürmeli koyun
Yataklar yapılmış kalk beyim soyun

"Cuma sabahı şenliğinde" kadınlar, kaynana
gelin türküleri veya başka mizahi / ve kederli /
türküler de çağırırlar. İşte bir örnek:

Birinci Türkü

Çarşılarda çapçak, kaynana
Gelinin de alçak, kaynana / 2
Oğlunna ikimiz yanyana
Sana kümez içi, kaynana

Yar yar aldım, yar
Aldıma billa versem, yar

Çarşılarda çömnnek, kaynana
Yok sana gömnnek, kaynana / 2
Oğlunna ikimiz yanyana
Çatla da patla, kaynana

Yâr yâr aldım, yar
Aldıma billa vermem, yâr

Çarşılarda nu/h/ut, kaynana
Oğlunu unut, kaynana / 2
Oğlun beni çok sever
Gidi seni yoluk, kaynana

Yâr yâr aldım, yâr
Aldıma billa vermem, yar

Çatşılarda kartal, kaynana
Ferecen de partal, kaynana / 2

*Oğlunna ikimiz yan yana
Gidi seni cadı, kaynana*

*Yâr yâr aldım, yâr
Aldıma billa vermem, yar*

*Çarşılarda üzüm, kaynana
Gel iki gözüm, kaynana / 2
Oğlun beni çok sever
Çatla da ptla, kaynana*

*Yâr yât aldım, yaâ
Aldıma billa vermem, yar*

Assam (akşam) oldu. (Bazı kızları fukaralıktan dolayı, düğünsüz everirlermiş. Cuma gecesi (perşembeyi cumaya bağlayan gece) beş on kadın gelip kızı alıyormuş. Düğün şenliği olarak da yalnız Cuma günü öğleden sonra "Cuma sabahı şenliği" yapılmış.

*İhtiyar adama verdiler, verdiler
Hem verdiler, hem münasip gördüler gördüler
Söyleyin (veya: gelin) kızlar, ben bu pezevengi
n 'apayım, n 'apayım
Köpek değildir avculara satayım, satayım
Keçi değildir kasaplara satayım, satayım
Kedi değildir pencereden atayım, atayım
Akşam oldu bir düşek yaptım gül gibi, gül gibi
Saba/h/lar oldu altına baktım göl gibi, göl gibi
Söyleyin, kızlar bu bu pezevengi n 'apayım, n
'apayım*

*i/h/tiyar adamın böyle mi olur cümbüşü, cümbüşü
Oyanışırken (veya: yatsıya varmadı) fırlatı gitti ön
dişi, ön dişi*

*Söyleyin, kızlar ben bu pezevengi n 'apayım, n
'apayım*

*Kart pezevengin altınnar/t/nı takınmam,
yakınmam*

*Takınmam (takınıp) de etrafıma bakınmam,
bakanmam*

*Söyleyin, kızlar ben bu pezevengi n 'apayım, n
'apayım*

Pazartesi (pazarertesi) günü " eyiz bozulur. Gelin kaynataya, kaynanaya, bütün aileye bohçalık (bççalık) verir, yani hepsini" "çeyizler". Oğlan tarafından uzak yakın bütün akrabaları çeyizler.

Perşembe günü gelini anasına misafirliğe getirirler, akşamsı da oğlan evi kız evine "(H/afta yemeğine" gelir. Ertesi hafta da kızın oğlan evine "/h/afta yemeğine" gelir.

Böylelikle düğün şenlikleri sona erer, yeni, gelin de geldiği aileye, kendi yuvasına alışır gider.

Söz konusu olan düğün türkülerinin hemen hepsi kadınlar tarafından, az sayıda türküler de erkekler tarafından söylenir. Erkeklerle kadınların birlikte türkü çağırması adet değildir. Halaylar oynarken, oyunun türüne göre, oynayan kadınlar türkülerin bir çoğunu bir ağızdan, bazılarını da iki grup olup karşılıklı çağırırlar